

Habia

ULA IRURETAGOIENA

Etxean sartuta dago gurekin sentituko dugun txoko bat, gauaren nekean besarkatzen gaituen gunee bat, negarra askatzeko espazio sentituko dugun hori, goxotasunarekin konektatuko gaituen etxekoitasuna, bakardadean konpainia egingo gaituena. Mugimenduan diren bizitza askok ez dute baina, etxetasun hau osatzeko astirik. Bizi iraupenaren pultsioak, emantzipazioak, lanaren eskaerak, ikasketak, ihesaldiak; badira arrazoi desberdin asko epe laburrerako egonaldi-arkitekturak habitatzera eraman gaitzaketenak eta epe luzeko habitat eredu bilakatu daitezkeenak. Gurea egin nahi dugun txoko baten eraikuntza bilaketa konstante batean bilakatu daiteke orduan, nonbaitera atxikitze beharra eta atxikimenduarekiko zailtasunaren arteko tentsio batek sostengatua. Propioa zaigun etxe-espazioa eraikitze aukera zaila den unean, etxearen ordeko habiak egiten ditugu leku desberdin askotan, piztu eta amatatzen den konstelazioko etxetasun lurralde bat eraikiz.

Lur hartzerik gabeko habia gurekin eramaten ditugun eta gureak egin ditugun objektuek osatu dezakete. Kaxa kopuru batean kabitzen diren gauzak ezinbestekoak bilakatu ditzakegu gure bizi-mugimenduen konplize egiterakoan, txoko propioaren ordezkatzaila papera hartzeraino. Arrazoi indartsuren batek lotuko gaitu hauengana; ez dira gurera etorri diren objekturik inportanteenak izango, ez eta garestienak ere, habia osatzeko adina esangura dutenak baizik. Praktikotasuna, oroimena eta sinbolismoa nahasten dituzten gauzak izango dira, botere handi bat gordez: etxe-gabeko bizimoduan familiarra egingo zaigun espazio bat eratze-ko ahalmena izango dute. Espazioarekiko arintasun lotura honek ernaraziko du materialtasunak duen balore afektiboarekiko ezagutza bat, eta irakatsiko digu objektuen konposaketa desberdinekin etxekooi habia bat eraikitze artea. Plastizitate handiarekin gure kit-etxekoia hedatu dezakegu ia edonon, erresilientzia eta bizi iraupenaren gakoak, non eta habian, arkitekto-rik gabeko arkitekturak. ●

AMAZON

Amazonen opari bat

URKO APAOLAZA AVILA

Amazonek, Jeff Bezos magnatearen konpainia estatubatuar erraldoiak, dirutza gastatuko du Aragoi dituen hiru datu-zentroak handitzeko. Bere filial Amazon Web Servicesek (AWS) 15.700 milioi euro jarriko ditu Huescan eta Zaragozan, Pirinioetatik datorren Gállego ibaiaren inguruan dituen "laino" edo *cloud* azpiegituren tamaina sei aldiz biderkatzeko. Munduko gunee handienetako bat sortuko dute Erriberatik apenas ehun kilometroa.

Internet bidezko denda global hegemonikoaren txanponaren beste alde dira datu-zentroak, birtualetik gutxi dutenak. Milaka milioi klik elikatzeko, sekulako energia kopurua behar dute: Aragoikoek bakarrik, 300.000 pertsonako hiri batek bezain beste elektrizitate, 300 megawatt. Gainera, datu-zentro horiek hozteko ur kontsumoa ere izugarria da, batez beste 25 milioi litro ur urtean, *Tu nube seca río* (Zure lainoak nire ibaia lehortzen du) kolektiboak gogorarazi duen moduan, hiri handi bateko biztanleen beharrak asetzeko adina. Aragoi, horretarako, Villanueva de Gállego herrian ur-depositu handi bat eraikiko dute, beretzako propio egindako hodi bati zuzenean lotua, ibaitik ura ateratzeko.

Baina AWSk nahiago izan ditu bestelako datu batzuk nabarmendu proiektuaren aurkezpenean: 17.500 enplegu sortuko dituela, 5.000 arbola jarri dituela Zaragozan, eskoletan kanpainak egingo dituela, eta 2030 urterako "gastatzen duena baino ur gehiago itzuliko" duela, horretarako hoditerian sentsoreak jarri eta hidrografian hobekuntzak eginda. Dena teknologia berrienez, "think big" eta "high tech". Gainera, multinazionalak ziurtatu du elektrizitatearen %100 berriztagarrietatik lortuko duela 2025 urtean.

Horren barruan kokatu dezakegu Aragoiko operazioa iragarri bezperan AWSk zabaldutako beste albiste bat: Nafarroan "eskala handiko" bi zentral fotovoltaiko eraiki nahi ditu, biek batera 72 megawatteko potentzia izango luketenak. Bezosen enpresak ez du zehaztu Nafarroako zein tokitan jarri nahi dituen poligono horiek, baina Espainiako Estatuan eraiki nahi dituen hamabi proiektuen barruan daude, denera 2,9 gigawatt ekoizteko gaitasuna edukitzeko.

Greenwashing kanpainak gorabehera, Amazon eta beste lau konpainia teknologiko handienak (Meta, Alphabet, Apple eta Microsoft) munduko karbono isurien %2 eta %3aren atzean daude, Globak Action Plan GKEak berriki egindako ikerketa baten arabera, besteak beste hiperkontsumoa bultzatzen dutelako. Kontsumo eredu jasangaitza, klima aldaketa, idortea eta kolonizazio energetikoa opari eka-riko dizkigu beraz Amazonek, paper orlegitan eder bilduta. ●